

Journal of Social Research in Uzbekistan

JOURNAL OF SOCIAL RESEARCH IN UZBEKISTAN
 journal homepage:
<https://topjournals.uz/index.php/jsru>

HUMAN CAPITAL AND EDUCATION: A KEY FACTOR FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Nodira Abdullayevna Babadjanova

Associate Professor, Department of History of Uzbekistan
 Uzbekistan State University of World Languages (UzDJTU)
 Tashkent, Uzbekistan

ABOUT ARTICLE

Key words: Human capital, education, sustainable development, economic growth, social justice, knowledge economy.

Received: 13.08.25

Accepted: 14.08.25

Published: 15.08.25

Abstract: This article explores the concept of human capital, its connection with education, and its role in sustainable development. Education is analyzed as a key driver of personal growth, social justice, and economic development. The article discusses the benefits of investing in human capital, highlights international practices, identifies current challenges, and reflects on future prospects.

INSON KAPITALI VA TA'LIM: BARQAROR RIVOJLANISH UCHUN ASOSIY OMIL

Nodira Abdullayevna Babadjanova

O'zDJTU O'zbekiston tarixi kafedrasi dotsenti
 Toshkent, O'zbekiston

MAQOLA HAQIDA

Kalit so'zlar: Inson kapitali, ta'lim, barqaror rivojlanish, iqtisodiy o'sish, ijtimoiy adolat, bilim iqtisodiyoti.

Annotatsiya: Ushbu maqolada inson kapitalining mohiyati, uning ta'lim bilan uzviy bog'liqligi hamda barqaror rivojlanishdagi o'rni tahlil qilinadi. Ta'lim shaxsiy rivojlanish, ijtimoiy adolat va iqtisodiy o'sishning asosiy omili sifatida yoritiladi. Maqolada inson kapitaliga investitsiya qilishning afzalliklari, xalqaro tajribalar, mavjud muammolar va kelajakdagi istiqbollar sharh bilan bayon etiladi.

ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ОБРАЗОВАНИЕ: КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Нодира Абдуллаевна Бабаджанова

Доцент кафедры истории Узбекистана
 Узбекский государственный университет мировых языков (УзДЖТУ)
 Ташкент, Узбекистан

О СТАТЬЕ

Ключевые слова: Человеческий капитал, образование, устойчивое развитие, экономический рост, социальная справедливость, экономика знаний.

Аннотация: В статье рассматривается сущность человеческого капитала, его связь с образованием и роль в устойчивом развитии. Образование анализируется как ключевой фактор личностного роста, социальной справедливости и экономического развития. Освещаются преимущества инвестиций в человеческий капитал, международный опыт, существующие проблемы и перспективы.

Kirish

Bugungi global dunyoda ta'lim endi shunchaki bilim berish vositasi emas, balki inson kapitalini shakllantirishning asosiy yo'li sifatida qaralmoqda. Inson kapitali deganda, insonning bilim, ko'nikma, salomatlik va intellektual salohiyati tushuniladi.

Savol tug'iladi: Nega barqaror rivojlanish ta'limsiz va inson kapitalisiz mumkin emas? Ushbu maqolada biz ana shu savolga javob izlab, ta'lim va inson kapitalining o'zaro bog'liqligi, xalqaro tajribalar hamda kelajak istiqbollarini sharhlab chiqamiz.

Inson kapitali iqtisodiy resurs sifatida moddiy kapitaldan farq qiladi. Agar mashinalar, texnika va binolar eskirsa, inson kapitali to'g'ri investitsiya qilinganida yildan-yilga ortib boradi. Masalan, sifatli ta'lim olgan yoshlar yangi g'oyalar ishlab chiqadi, startaplar yaratadi, jamiyatni rivojlantiradi.

Demak, inson kapitaliga sarmoya kiritish bu "uzoq muddatli foyda keltiradigan investitsiya"dir. Bu investitsiya nafaqat shaxs, balki butun jamiyat manfaatiga xizmat qiladi.

Ta'lim shaxsning bilim va ko'nikmalarini oshiradi, uni zamonaviy jamiyatga moslashtiradi. Bilimli inson o'z imkoniyatlarini kengaytiradi, o'z kasbida muvaffaqiyatli bo'lish ehtimoli ortadi.

Sifatli ta'lim imkoniyatlari kengaygan sayin ijtimoiy tengsizlik kamayadi. Ta'lim ijtimoiy lift vazifasini bajarib, kambag'allikdan chiqishga yordam beradi.

Bilimli insonlar ko'proq samaradorlik bilan ishlaydi, yangi texnologiyalarni tezroq o'zlashtiradi. Natijada mamlakatning umumiy iqtisodiy o'sish sur'atlari jadallashadi.

Inson kapitali — bu shaxsiy manfaat va ijtimoiy manfaatning kesishgan nuqtasi.

Hozirgi zamonda neft yoki oltindan ham qimmat resurs — bu bilim. Bilimli insonlar yangilik yaratadi va bilim asosidagi iqtisodiyotni rivojlantiradi.

Inson kapitali nafaqat bilim, balki sog'liq bilan ham bog'liq. Ta'limli insonlar sog'lom turmush tarziga rioya qiladi, jamiyatda salbiy illatlarga qarshi turadi.

Innovatsiyalarni tezlashtirishda ham ta'limning o'рни beqiyos. Ilmiy-tadqiqot ishlari va startaplar ta'limli, yuqori malakali insonlarsiz rivojlanmaydi.

Jamiyat barqarorligini oshirishda ta'limga qaratilgan e'tibor muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'limli va ongli fuqarolar demokratiya, huquqiy madaniyat va barqaror taraqqiyotning poydevorini yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, ta'limga sarmoya kiritish eng foydali investitsiya bo'lib, uning daromadi jamiyatning barcha qatlamlarida seziladi.

Xalqaro tajribalar

Janubiy Koreya: inson kapitaliga sarmoya qilish tufayli qashshoq mamlakatdan texnologik yetakchiga aylandi.

Finlyandiya: bepul va sifatli ta'lim tizimi orqali dunyoning eng raqobatbardosh iqtisodiyotlaridan biriga aylandi.

Singapur: "Umrboqiy ta'lim" (Lifelong Learning) konsepsiyasi orqali har bir fuqaro doimiy ravishda bilimni yangilash imkoniga ega.

Germaniya: dual ta'lim tizimi orqali yoshlar nazariya bilan amaliyotni uyg'unlashtirgan holda ta'lim oladi.

Shunday qilib, barcha muvaffaqiyatli tajribalar ortida yagona omil turibdi — bu inson kapitaliga strategik sarmoya kiritishdir.

Shu bilan birga, ta'lim tizimida ma'lum muammolar va cheklovlar ham mavjudligini e'tirof etish lozim.

Ta'lim sifatidagi tafovutlar: shaharlarda va qishloqlarda imkoniyatlar teng emas.

Moliyaviy cheklovlar: ayrim davlatlar ta'limga yetarli mablag' ajrata olmaydi.

"Miya oqimi" muammosi: ta'limli kadrlarning xorijga ketishi milliy rivojlanishga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Sharh qilib aytganda, bu muammolarni hal etish uchun milliy strategiya va global hamkorlik zarur.

Xulosa o'rnida quyidagilarni ta'kidlash joiz.

Inson kapitali — barqaror rivojlanishning yuragi. Ta'lim esa bu kapitalni shakllantiruvchi asosiy omildir. Ta'limli inson nafaqat o'z hayotini yaxshilaydi, balki jamiyatning taraqqiyotiga ham xizmat qiladi.

Aslida, moddiy boylik tugashi mumkin, lekin inson kapitali to'g'ri yo'naltirilsa, u cheksiz o'sish imkoniyatlarini beradi. Shu bois, ta'limga sarmoya kiritish — kelajakni kafolatlash demakdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati:

1. Toliboyeva, N., & Babadjanova, N. (2024). Factors for improving the ecological culture of the population in uzbekistan. International Journal Of History And Political Sciences, 4(03), 82-88.

2. Djuraeva, N., Toliboeva, N., Babadjanova, N., & Bazarova, M. (2024). Effectiveness of fundamental reforms implemented in the republic of Uzbekistan during the years of independence. *Journal of Social Sciences and Humanities Research Fundamentals*, 4(05), 39-46.
3. Nurullayeva, N., Mannonov, A., Babadjanova, N., Isakhojaeva, N., Maytakubov, M., Tashmatova, G., & Madikhanova, K. (2025). Timurid architecture and the golden age of central asian monumental design. *Archives for Technical Sciences/Arhiv za Tehnicke Nauke*, (32).
4. Nurmatova, I., & Sharipova, K. (2025). Yangi O'zbekistonda gender tenglikning namoyon bo'lish sohalari. *Modern Science and Research*, 4(6), 510-514.
5. Umarova, M., Karimov, N., Kulmetov, M., Kalandarova, G., Babadjanova, N., Toliboeva, N., ... & Saparniyazova, M. (2024). The impact of online databases on enhancing educational quality. *Indian Journal of Information Sources and Services*, 14(3), 241-250.
6. Djuraeva, N., Babadjanova, N., & Bazarova, M. (2020). Supporting women, protecting their rights and interests is a priority in the state policy of Uzbekistan. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 29(5), 1392-1397.